

Wejherowo. Co Kaszubom w duszy gra

5/G/19

Kaszëbscë nótë, zwane też kaszubskim abecadłem, są jednym z najbardziej rozpoznawalnych elementów kaszubskiego folkloru.

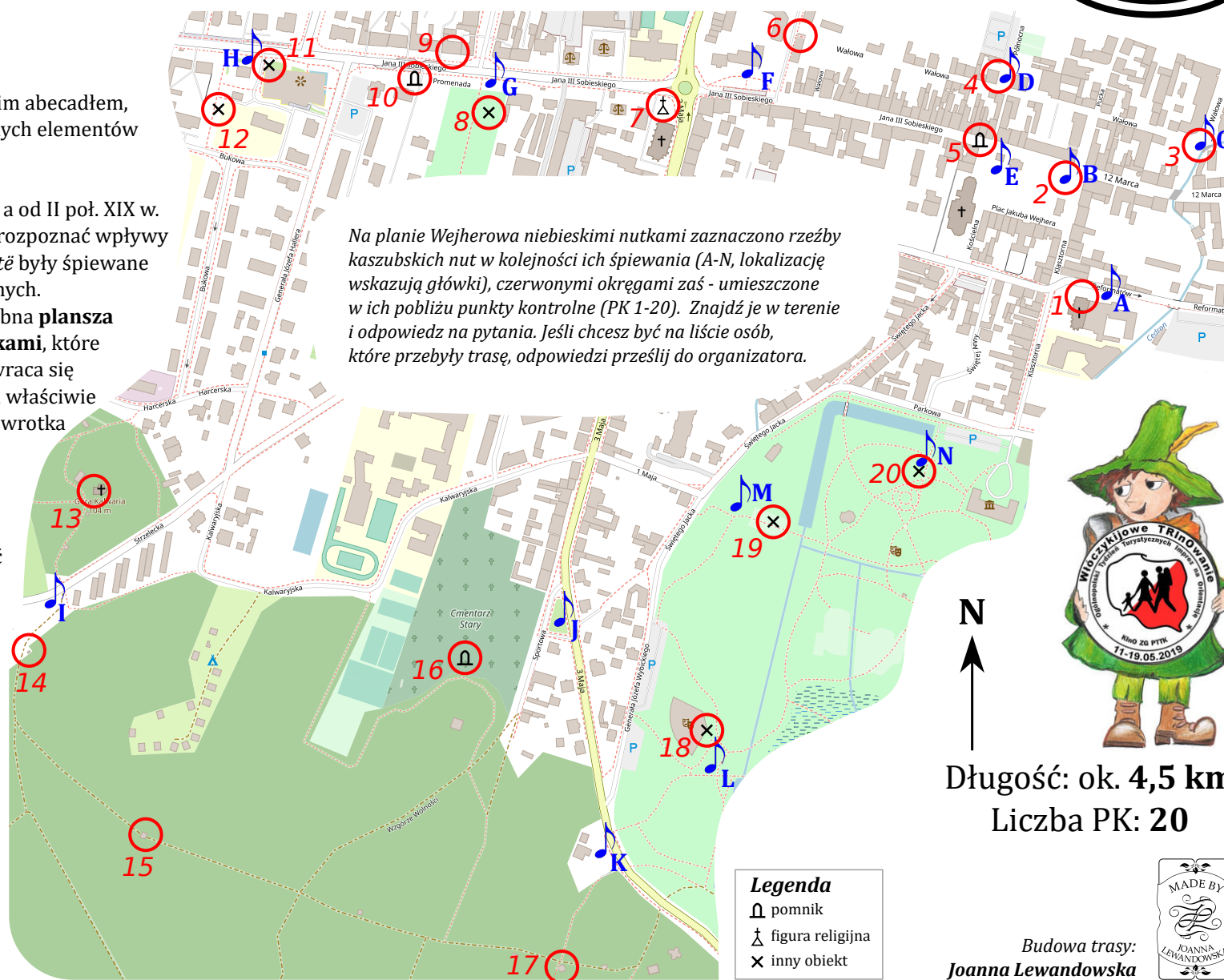
Pierwotnie śpiewano je po niemiecku, a od II poł. XIX w. również po kaszubsku. Można w nich rozpoznać wpływy czeskich i słowackich **wyliczanek**. **Nótë** były śpiewane na weselach i uroczystościach rodzinnych.

Do zaśpiewania wyliczanki jest potrzebna **plansza** z umieszczonymi na pięciolini **rysunkami**, które ktoś wskazuje. Po paru obrazkach powraca się w odwrotnej kolejności do początku, a właściwie do kaszubskiej stolicy. Każda kolejna zwrotka jest więc coraz dłuższa.

Chociaż **nótë** zobaczymy i usłyszymy w wielu miejscach na Kaszubach, to właśnie **Wejherowo** można nazwać kaszubskanutowym zagłębiem. Wyliczankę spotkamy w ratuszu, muzeum, wielu sklepach, a po głównych atrakcjach miasta prowadzą rzeźby **Szlaku Kaszubskich Nut**.

Opisy kaszubskich nut i informacje krajoznawcze na podstawie opracowania „Wejherowo. Szlakiem Kaszubskich Nut” UM Wejherowo.

Aktualność: maj 2019
Źródło mapy: © autorzy OpenStreetMap
ver. 2.0

Na planie Wejherowa niebieskimi nutkami zaznaczono rzeźby kaszubskich nut w kolejności ich śpiewania (A-N, lokalizację wskazują główki), czerwonymi okręgami zaś - umieszczone w ich pobliżu punkty kontrolne (PK 1-20). Znajdź je w terenie i odpowiedz na pytania. Jeśli chcesz być na liście osób, które przebyły trasę, odpowiedzi prześlij do organizatora.

N
↑
Długość: ok. 4,5 km
Liczba PK: 20

Legenda

- ⊞ pomnik
- ⚡ figura religijna
- × inny obiekt

Budowa trasy:
Joanna Lewandowska

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (5/G/19)

Nutka A	<p>„To jest krótkie, to jest długie”. Kościół św. Anny Choć na krótką chwilę trzeba wstąpić do kościoła pw. św. Anny, z odwiedzanym przez pielgrzymów cudownym obrazem Matki Boskiej Wejherowskiej. To najstarszy, więc i najdłużej stojący w mieście budynek.</p>
PK 1	Jaki rok widnieje u szczytu budynku?
Nutka B	<p>„To kaszubska stolica”. Stary Rynek Kaszubi mają kilka stolic, należy do nich też Wejherowo, zwane stolicą duchową, jeden z najważniejszych ośrodków życia religijnego na Pomorzu. Na rynku warto zrobić zdjęcie pod pomnikiem Jakuba Wejhera oraz zwiedzić ratusz. Znajdziemy w nim m.in. salę tradycji z pieczołowicie zrekonstruowanymi pomieszczeniami okresu międzywojennego, celę więzienną z czasów posterunku pruskiej policji czy makiety miasta i kalwarii.</p>
PK 2	Dwustronny odlew na postumencie przedstawia widok dwóch, północnej i południowej, elewacji ratusza. Która strona odlewu, wschodnia czy zachodnia, odpowiada elewacji widzianej od strony rynku?
Nutka C	<p>„To są basy, to są skrzypce”. Nad rzeką Cedron Na placu nad Cedronem przysiadźmy na stołomowych kulach. Może w szumie „biblijnej” rzeczki usłyszymy legendę o założeniu miasta przez Jakuba Wejhera, który nad Białą (pierwotna nazwa Cedronu) przypomniał sobie o ślubach złożonych w miasteczku Biała w zamian za ocalenie życia. Może dotrze do nas też dźwięk basów i skrzypiec, które rozbrzmiewają w wejherowskim muzeum, szkole muzycznej, amfiteatrze i filharmonii.</p>
PK 3	Na kamiennym postumencie są motywy z haftu kaszubskiego. Ma on kilka odmian, w tym wejherowską, powstałą po wojnie z inicjatywy Franciszki Majkowskiej, siostry Aleksandra. Do wzorów pięciokolorowych kwiatów, wspólnych dla wszystkich odmian, w Wejherowie dodaje się chryzantemy, dalie, astry, bez i groszek. Ile kwiatów z okrągłym środkiem jest wyrzeźbionych na postumencie?
Nutka D	<p>„To oznacza Kaszubę”. Ulica Wałowa O tym, co oznacza być Kaszubą, można się przekonać w Dziale Literatury i Prasy Kaszubsko-Pomorskiej wejherowskiego muzeum, które znajduje się nieopodal, przy ul. Wałowej 14a, w dawnym magazynie. Literaturę kaszubską oferuje też biblioteka im. A. Majkowskiego przy ulicy... Kaszubskiej. Na skwerze z Kaszubą pykającym fajkę przyjrzyjmy się muralowi obok.</p>
PK 4	Ile na muralu jest rowerów?
Nutka E	<p>„To jest łopata, to jest tyczka”. Kolegiata Niemalą trzeba było użyć łopat i tyczek przy budowie kolegiaty pw. Świętej Trójcy z XVIII w. Stoi ona na miejscu świątyni wybudowanej przez Jakuba Wejhera jako wypełnienie ślubów złożonych w czasie wyprawy smoleńskiej. Obok znajduje się XVII-wieczny szpitalik-przytułek dla ubogich, a u wylotu deptaka – pomnik Remusa, bohatera kaszubskiej epopei Aleksandra Majkowskiego.</p>
PK 5	Pomnik Remusa stojącego obok dzieci i wózka z książkami. Ile Remus ma guzików?
Nutka F	<p>„To są sosny, widły do obornika”. Deptak Starego Miasta Dzisiaj deptak to gwarna ulica, ale dawniej tu kończyło się miasto, a zaczynały się pola i ogrody, gdzie widły były powszechnie używane. Gdzieś tam rosły też zapewne sosny. Przy ul. Jana III Sobieskiego (właściciela miasta w II poł. XVII w.) znajduje się wiele obiektów z XIX i XX w.</p>
PK 6	Granicę między miastem a wsią przypominają płaskorzeźby znajdujące się w pasażu, który łączy ul. Jana III Sobieskiego z ul. Wałową. Freski są wzorowane na fotografiach wykonanych w Wejherowie na początku XX w. Pozostałą przestrzeń wypełniają kafle z błękitnymi motywami nawiązującymi do haftu kaszubskiego. Co trzymają postacie na obu płaskorzeźbach po „wiejskiej” stronie pasażu?
PK 7	Figura Matki Bożej przed neogotyckim kościołem z 1909 r., dawnym zborem ewangelickim, zamienionym po II wojnie światowej w kościół katolicki pw. św. Stanisława Kostki. Na pamiątkę czego figura została postawiona?
Nutka G	<p>„To jest proste, to jest krzywe”. Park Kaszubski W Wejherowie i na Pomorzu zamieszkiwały głównie dwie nacje: Kaszubi i Niemcy. Ci pierwsi byli zwykle katolikami, drudzy – protestantami. Ich współistnienie nigdy nie było proste, zwłaszcza w XX w., gdy wzajemne relacje mieszkańców grodu Wejhera były „wykrzywiane” przez ideologie faszystowską i komunistyczną.</p>
PK 8	Kamień w parku Kaszubskim, w miejscu dawnego cmentarza ewangelickiego. W jakich latach cmentarz był czynny?
PK 9	Budynek z pilastrami (płaskimi filarami odstającymi nieznacznie od lica ściany), ozdobionymi ponurymi i wesołymi maskaronami (dekoracyjnymi wyobrażeniami głów). Ile maskaronów na pilastrach się uśmiecha?
PK 10	Rzeźba upamiętniająca nadleśniczego Romana Kuniewskiego i leśników zamordowanych w lesie piasznickim. Jak nazywa się autorka rzeźby?

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (5/G/19)

Nutka H	<p>„To jest tylne koło od wozu”. Filharmonia Kaszubska Dawniej słychać tu było stukot kół wozów gospodarzy z okolic zmierzających do miasta. Obecnie ich potomkowie przybywają samochodami nie tylko do pracy czy na zakupy, lecz także dla relaksu, m.in. do Filharmonii Kaszubskiej, w której są wystawiane sztuki teatralne, odbywają się koncerty, spotkania oraz seanse filmowe. Rzeźba budynku, w którym ma siedzibę Wejherowskie Centrum Kultury, kształtem nawiązuje do łodzi. Na dachu w sezonie jest udostępniany taras widokowy.</p>
PK 11	<p>Kotwica na pamiątkę związków Wejherowa z morzem. W budowaniu czego Wejherowo pełniło ważną rolę?</p>
PK 12	<p>Ławeczka Reginy Osowickiej na skwerze jej imienia. Postać „patrzy” na kolorową, ruchomą fontannę. Znawcą czego była Regina Osowicka?</p>
PK 13	<p>Kościół Trzech Krzyży na szczycie Golgoty. Największa z kaplic, z celowo wykonanym pęknięciem w ścianie prezbiterium, jest centralnym miejscem nabożeństw kalwaryjskich. Kiedy na kalwaryjskich drózkach modlił się Karol Wojtyła?</p>
Nutka I	<p>„To są haki, to są ptaki”. Kalwaria Wejherowska Często na wejherowskich wzgórzach można usłyszeć śpiewy pątników, którzy licznie odwiedzają XVII-wieczną Kalwarię Wejherowską z jej 26 kaplicami. Kiedy pątnicy odrywają się od codziennych zajęć, np. kopania w ziemi hakami, przybywają kontemplować Boga na kalwarii wśród śpiewu okolicznych ptaków. Kaszubskie przysłowie mówi: „Kto za życia Kalwarii nie obejdzie, ten będzie musiał to zrobić na klęczkach po śmierci”.</p>
PK 14	<p>Najmniejsza z kaplic ufundowanych przez Jakuba Wejhera, powstała przed 1657 r. Jak się nazywa ta kaplica?</p>
PK 15	<p>Kaplica symbolizująca bramę, przez którą wyprowadzano w Jerozolimie skazańców. Na zewnętrznych ścianach znajdują się duże wgłębienia w kształcie łez. Ile jest łez po prawej stronie łuku bramy, jeśli patrzy się od strony wschodniej?</p>
Nutka J	<p>„To są pruskie półtoraki”. Stary cmentarz Mimo pruskiego zaboru Kaszubi zachowali swoją tożsamość, religię i język. Półtorakiem nazywano 5 fenigów. Dawniej monety wkładano zmarłym do trumny, aby chroniły przed złem. Stary cmentarz katolicki jest orientowany, założono go w XIX w. i funkcjonował do lat 50. XX w. Pochowano na nim wielu znanych obywateli, żołnierzy wrześnie, partyzantów Gryfa Pomorskiego, ofiary hitlerowskich zbrodni w Piaśnicy i Stutthofie.</p>
PK 16	<p>Wśród zwróconych na wschód grobów wyróżnia się leżąca do nich prostopadle mogiła upamiętniająca Polaków zamordowanych przez hitlerowców w przeddzień wyzwolenia miasta. Ile osób pochowano w tej mogile?</p>
Nutka K	<p>„To jest jarzmo, to jest wół”. Kalwaria Wejherowska – punkt informacyjny Jarzmo i wół mogą symbolizować niemiecką niewolę, ale również siłę, pracowitość Kaszubów i ich konsekwentne dążenie do celu. Słowem klęka określa się też po kaszubsku wiadomości, informację. Wiedzę o Kalwarii Wejherowskiej można poszerzyć w pobliskim punkcie informacyjnym.</p>
PK 17	<p>Najbardziej malownicza kaplica Kalwarii, ufundowana przed 1654 r. Ma kształt rotundy na planie róży oraz ornamentykę flamandzką lub niderlandzką. W cztery strony świata są skierowane ozdobne herby. W którą stronę świata jest zwrócony herb ze skrzyżowanymi ramionami?</p>
Nutka L	<p>„To jest całe, a to pół”. Amfiteatr w parku W amfiteatrze podczas koncertów, festynów i jarmarków organizowanych latem płyną całe i półnuty, zalewając dźwiękami większą część Wejherowa.</p>
PK 18	<p>Ile w amfiteatrze jest rzędów ławek?</p>
Nutka M	<p>„To jest małe, to jest wielkie”. Park im. Aleksandra Majkowskiego Park jest atrakcyjnym miejscem dla małych i dużych. Dzieci najchętniej wybierają plac zabaw, dorośli korzystają z oferty parkowych kawiarenek, małej sceny letniej czy plenerowej siłowni.</p>
PK 19	<p>Na ilu podwójnych stanowiskach siłowni można, wg rysunków, ćwiczyć mięśnie nóg?</p>
Nutka N	<p>„To są instrumenty wszelkie”. Pałac Przebendowskich i Keyserlingków Szlak Nut Kaszubskich kończy się przy pałacu rodziny von Keyserlingk, w którym w XVIII w. mieli rezydencję ich poprzednicy – Przebendowscy. Obecnie mieści się tu Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej, a w nim zabytki kultury Kaszub i Pomorza, zbiory literatury, fotografii, utworów muzycznych i wszelkich kaszubskich instrumentów.</p>
PK 20	<p>Ławeczka z Kaszubą grającym utwór (można go odsłuchać), którego słowa przedstawiono po kaszubsku na kolejnych rzeźbach z nutami. Obok grajka leży tabakiera typu rozek kaszubski. Co charakterystycznego dla Kaszub znajduje się na tabakierze?</p>

Odpowiedzi prześlij na poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza dostępnego na stronie trino.pttk.pl.
Przesłanie odpowiedzi oznacza zgodę na umieszczenie na liście osób, które przebyły trasę TRInO.

